

ZAPISNIK

sa 17. sjednice Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore,
održane 17. maja 2017. godine

Sjednica je počela u 11:10 časova.

Predsjedavao je Vujica Lazović, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali poslanici: Predrag Sekulić, Filip Vuković, Branko Čavor, Petar Smolović, Jovanka Laličić i Genci Nimanbegu.

Rad sjednice pratili su predstavnici medija.

Predsjednik Odbora konstatovao je da postoji kvorum za rad i punovažno odlučivanje.

Na sjednici je održano

KONSULTATIVNO SASLUŠANJE

**prijavljenih kandidata na Javni konkurs za imenovanje dva člana Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost
(član 73 stav 4 Poslovnika Skupštine Crne Gore)**

* * *

Predsjednik Odbora, Vujica Lazović, prije nego što je započeto saslušanje prijavljenih kandidata, koje je organizovano u skladu sa članom 73 stav 4 Poslovnika Skupštine Crne Gore, kojim je predviđeno da u cilju pripreme poslanika za odlučivanje o predlozima za izbor nosilaca pojedinih funkcija, Odbor nadležan za oblast za koju vrši izbor može pozvati ovlaštenog predlagача, kao i predložene kandidate na konsultativno saslušanje, dao je nekoliko uvodnih napomena.

Naime, članicama Savjeta Agencije, Ani Radonjić i Milici Vukotić, koje su imenovane 6. juna 2012. godine, na period od 5 godina shodno Zakonu o elektronskim komunikacijama, mandati ističu 6. juna 2017. godine.

U vezi sa navedenim, podsjetio je da je Odbor na šestoj sjednici održanoj 9. februara 2017. godine, polazeći od člana 15 Zakona o elektronskim komunikacijama, odlučio da raspiše Javni konkurs za imenovanje dva člana Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

Javni konkurs za imenovanje dva člana Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, objavljen je 10. februara 2017. godine na internet stranici Skupštine Crne Gore, kao i u Dnevnim novinama 11. i 12. februara 2017. godine. Rok za podnošenje prijava na navedeni konkurs istekao je 27. februara 2017. godine.

Javnim konkursom, a u skladu sa Zakonom o elektronskim komunikacijama, predviđeno je da pored opštih uslova kandidat treba da ispunjava posebne uslove, propisane članom 16 i 17 Zakona o elektronskim komunikacijama:

- da posjeduje kvalifikaciju visokog obrazovanja obima 240 kredita (CSPK), odnosno završen studijski program u četvorogodišnjem trajanju iz oblasti elektrotehnike, poštanskog saobraćaja, ekonomije ili prava;

- da ima najmanje pet godina iskustva na poslovima iz oblasti elektronskih komunikacija ili poštanske djelatnosti;

- da kandidat ne može biti: poslanik; odbornik; lice koje bira, imenuje ili postavlja Predsjednik Crne Gore, Skupština, Vlada ili skupština lokalne samouprave; funkcioner

političkih stranaka (predsjednik stranake, član predsjedništava, njihov zamjenik, član izvršnog i glavnog odbora, kao i drugi stranački funkcioner);

- da kandidati ne mogu biti lica koja su bračni drugovi lica iz prethodne alineje ili su sa njima u krvnom srodstvu u pravoj liniji, a u pobočnoj liniji do drugog stepena, srodnici po tazbini do prvog stepena, bračni ili vanbračni drug, usvojlac i usvojenik;

- da kandidat ne može biti član organa upravljanja, vlasnik, akcionar ili vlasnik udjela, kao i lice koje je u radnom odnosu ili obavlja druge poslove u pravnim licima na koja se primjenjuje Zakon o elektronskim komunikacijama ili zakon kojim je uređena oblast poštanske djelatnosti.

Takođe, podsjetio je da za kandidate koji u potpunosti ispunjavaju opšte i posebne uslove, u postupku konačnog predlaganja, mogu se uzeti u obzir i sljedeći kriterijumi: dužina i vrsta radnog iskustva, posebne specijalizacije iz oblasti elektronskih komunikacija ili poštanske djelatnosti i poznavanje stranih jezika.

Zatim, ukazao je, da uz prijavu na javni konkurs iz člana 15 stav 1 Zakona kandidat podnosi izjavu kojom se, u slučaju imenovanja za predsjednika ili člana Savjeta, obavezuje da će, u roku od 30 dana od dana imenovanja, otkloniti razloge eventualnog sukoba interesa.

Predsjednik Odbora, podsjetio je da se član Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost imenuje na pet godina.

S tim u vezi, prijave na Javni konkurs podnijelo je osam kandidata i to, po redosljedu podnošenja: Šefkija Murić, Zoran Sekulić, Velibor Šaban, Predrag Boljević, Vladan Đukanović, Predrag Vujović, Miodrag Krunić i Dejan Jovanović, koji su se odazvali pozivu za konsultativno saslušanje.

Takođe, podsjetio je, da su članovi Odbora, Jovanka Laličić i Branko Čavor sa službom Sekretarijata Odbora, 14. marta 2017. godine, provjerili dokumentaciju prijavljenih kandidata.

U vezi sa tim, od ukupno osam prijavljenih kandidata, zatražena je dopuna dokumentacije za dva kandidata i to za: Velibora Šabana i Dejana Jovanovića. Zatražena dopuna dokumentacije je blagovremeno dostavljena.

Zatim je naveo da je za kandidata Predraga Vujovića, bilo potrebno da Odbor odluči da li isti ispunjava uslove predviđene Konkursom, imajući u vidu da je Zakonom o elektronskim komunikacijama, definisano da za člana Savjeta može biti imenovano lice koje ima visoko obrazovanje (240 kredita – 4 godine) iz oblasti elektrotehnike, poštanskog saobraćaja, ekonomije ili prava.

Povodom navedenog, u vezi sa podnijetom dokumentacijom, kandidat Predrag Vujović ima diplomu pomorskog inženjera (4 godine) – smjer pomorske komunikacije i automatika (u trajanju od 2 godine), završene postdiplomske studije na Ekonomskom fakultetu u Podgorici, kao i traženo radno iskustvo (minimum pet godina) u oblasti telekomunikacija.

Imajući u vidu gore navedeno, obavijestio je prisutne da su članovi Odbora dogovorili da se nastavi procedura i za kandidata Predraga Vujovića, te da Odbor u direktnoj komunikaciji sa kandidatom na precizan način utvrdi da li isti ispunjava kriterijume propisane Zakonom.

Takođe, obavijestio je članove Odbora, da je shodno Zakonu o sprječavanju korupcije (član 42 stav 6) , 12. maja 2017. godine uputio dopis Agenciji za sprječavanje korupcije da nas izvijsti da li su prijavljeni kandidati za člana Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost u poslednje četiri godine prije kandidovanja, u svojstvu javnog funkcionera, bili razriješeni zbog povrede odredbi Zakona o sprječavanju sukoba interesa i Zakona o sprječavanju korupcije.

U odnosu na navedeno, Agencija za sprječavanje korupcije obavijestila je Odbor da je provjerom u Službenoj evidenciji Agencije za sprječavanje korupcije Crne Gore utvrđeno da se tri kandidata (Šefkija Murić, Zoran Sekulić i Velibor Šaban) nalaze u evidenciji Agencije i da protiv istih u posljednje četiri godine nije vođen postupak pred Komisijom za sprječavanje sukoba interesa i Agencijom za sprječavanje korupcije. U odnosu na ostale kandidate, Agencija je ukazala da se isti ne nalaze u njenoj evidenciji kao javni funkcioneri.

Takođe, podsjetio je da je, imajući u vidu podnijetu dokumentaciju kandidata, služba Sekretarijata Odbora za članove Odbora pripremila: tabelarni pregled opštih i posebnih uslova koje ispunjavaju kandidati, sa rezimiranom biografijom i tabelarni pregled kriterijuma koji se u skladu sa članom 16 Zakona mogu uzeti u obzir prilikom vrednovanja kandidata. Navedene tabele dostavljene su članovima Odbora u pisanoj i elektronskoj formi.

Nakon uvodnih napomena, predsjednik Odbora, saopštio je da je u komunikaciji sa članovima Odbora dogovoreno da se rad sjednice organizuje na način da se kandidatima postave po tri pitanja (ista za sve kandidate), kako bi imali ravnopravan tretman u predstavljanju. Pitanja su bila sljedeća:

1. Strategija budućeg razvoja Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, regulacija i razvoj tržišta elektronskih komunikacija,
2. Međunarodna saradnja i odnos prema EU i
3. Odnos Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i Skupštine Crne Gore, sadašnjost i budućnost.

Dogovoreno je da nakon dobijenih odgovora, odnosno, predstavljanja kandidata i njihovog viđenja u odnosu na navedene teme, članovi Odbora, ukoliko ocijene neophodnim, mogu postaviti i eventualna dopunska pitanja.

Takođe, dogovoreno je da kandidati u roku, ne dužem, od 10 minuta daju odgovore na postavljena pitanja, kao i da se sa predstavljanjem kandidata započne po redoslijedu podnošenja prijave na Javni konkurs.

Kandidat, Šefkija Murić, saopštio je da je svoje radno iskustvo proveo u kompaniji Crnogorski Telekom A.D. gdje je obavljao poslove sistema inženjera centrale u Odjeljenju za regionalni nadzor i održavanje, kao i poslove rukovodioca Službe pristupne mreže u Rožajama. Takođe, ukazao je da je bio projektant i koordinator stručnog nadzornog tima nad brojnim projektima koji su projektovani u opštini Rožaje, ističući projekat Međunarodni spojni optički put Crna Gora Srbija, kao jedan od važnih projekata koji je vodio od ideje do realizacije. Naveo je dugogodišnje iskustvo u oblasti komunikacione tehnike na telekomunikacionoj telefonskoj centrali AXE 10, kao i da posjeduje određeni broj sertifikata, te da se određeni period bavio i vještačenjem u oblasti telekomunikacija.

Odgovarajući na pitanje kako vidi strategiju budućeg razvoja Agencije, saopštio je da Agencija kao nezavisno regulatorno tijelo svoje aktivnosti sprovodi u skladu sa nadležnostima Agencije propisanim Zakonom o elektronskim komunikacijama, kao i sa Strategijom razvoja informacionog društva Crne Gore. U vezi sa tim, naveo je da Crna Gora kao država koja ima jasan put prema Evropskoj uniji i Nato, uklapa se u savremene tokove digitalizacije koji bi u narednom periodu trebali da budu na listi prioriteta a koji jasno definišu i propisuju šta treba do određenog vremena kao društvo da uradimo. Saopštio je da je navedena Strategija uglavnom bazirana na razvoju širokopojasnog pristupa internetu, po kojoj je definisano da

određeni broj korisnika mora biti zastupljen do 2018. godine kao i da brzina pristupa internetu bude 34 Mbit/s. Takođe, je saopštio da je širokopojasni pristup internetu u Crnoj Gori uglavnom zastupljen preko ADSL tehnologije, a u novije vrijeme i optičkim kablom, gdje određeni broj korisnika ima optički pristup do kuće. Istakao je mišljenje da u svim segmentima društva treba doći do promjena i pristupa načinu rada, ukazavši da je radio u firmi koja je prvo bila u državnom vlasništvu pa potom privatizovana i da su se zaposleni u toj firmi privikavali na novi način rada. Takođe, mišljenja je da Agencija kao jedan od svojih prioriteta, shodno Zakonu o elektronskim komunikacijama, treba posvetiti posebnu pažnju zaštiti potrošača.

Što se tiče Međunarodne saradnje, naveo je da je jako važno, u ovoj oblasti, kao i u ostalim, članstvo u određenim organizacijama koje imaju važnu ulogu u kreiranju politika u ovoj oblasti. Na pitanje saradnja Skupštine i Agencije, saopštio je da Agencija dostavlja Skupštini na razmatranje i usvajanje Izvještaj o radu sa finansijskim izvještajem, jednom godišnje. S tim u vezi, shodno istom Zakonu, Skupština, odnosno nadležno radno tijelo raspisuje Javni konkurs za imenovanje predsjednika i članova Savjeta Agencija. Mišljenja je da saradnja treba da postoji imajući u vidu da je Agencija samostalan organ koja obavlja stručne poslove iz oblasti elektronskih komunikacija i da se moraju distancirati od uticaja, na što ukazuje stav međunarodnih esperata, te da u narednom periodu Agencija treba težiti potpunom samostalnom nastupu.

Kandidat, Zoran Sekulić, saopštio je da radi u Agenciji za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost od njenog osnivanja i da je imenovan za direktora Agencije za telekomunikacije 2001. godine. Takođe, saopštio je da je 2005. godine ponovo izabran za direktora Agencije kao i da je od 2009. godine imenovan za izvršnog direktora Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, te da je 2013. ponovo izabran na mjesto izvršnog direktora Agencije. Ukazao je, kada je u pitanju Strategija budućeg razvoja Agencije da će nastojati da Agencija u budućem periodu radi uspješno kao što je radila dok je bio direktor. S tim u vezi saopštio je da je u momentu osnivanja Agencije i imenovanja na mjesto direktora u Crnoj Gori postojalo svega tri operatora za elektronske komunikacije a da sada postoji 70 operatora, i da to dovoljno govori o razvoju tržišta i ekspanziji telekomunikacija u Crnoj Gori. Takođe, napomenuo je da je u toku njegovog mandata, Agencija u Budžet Crne Gore prenijela 130.000.000,00 mil. €. Ukazao je, da je Agencija, tokom prošle godine raspisala javni tender za dodjelu svih frekencijskih opsega i da je u vezi sa tim u Budžet Crne Gore prenijela 50.660.000,00 €, tako da Crna Gora slovi kao zemlja u kojoj je ovaj resurs najbolje valorizovati. Napomenuo je da se Agencija pored elektronskih komunikacija bavi i poštanskom djelatnošću i da nastoji da razvija tržište poštanske djelatnosti. Po njegovom mišljenju usljed strategije razvoja Agencije treba poseban akcenat dati na razvoj tržišta poštanske djelatnosti. S tim u vezi saopštio je da je Odbor za ekonomiju, finansije i budžet, u prethodnom sazivu, često raspravljao o jednoj kategoriji univerzalnog servisa u poštanskoj djelatnosti. Takođe, saopštio je da je Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost trpjela veliki pritisak od svih struktura, kako bi se na izvjestan način napravili određeni ustupci. Ti ustupci iz principijelnih razloga nijesu pravljani i naglasio je da je Agencija sve sporove koji su bili oko 10.000.000,00 € uspješno završila, isključivo njegovom zaslugom. Istakao je da je Agencija institut koji ima razrađene procedure tako da se stvari rade multidisciplinarnim pristupom. Ukazao je i da je primarna aktivnost Agencije stvaranje regulatornih uslova za razvoj tržišnih uslova poslovanja subjekata elektronskih komunikacija. Zatim, je saopštio da jedan od bitnih segmenata rada Agencije, zaštita interesa korisnika i da je Agencija prepoznata kao institucija koja štiti interese korisnika. Naveo je da je on jedan od autora sporazuma o nižim cijenama rominga koji su

potpisali Makedonija, Crna Gora, Srbija i Bosna i Hercegovina i da se isti uspješno realizuje i da je Evropska unija, na bazi navedenog sporazuma i ideje, formirala fond iz kojeg se finansira mnogo subjekata regulatornih tijela regiona i šire. Ukazao je da je Agencija prepoznata kao lider u međunarodnoj saradnji i da ima potpisane ugovore sa svim regulatornim tijelima u regionu i sa mnogim regulatornim tijelima iz evropskih država, kao i da je Agencija član međunarodnog poštanskog saveza i mnogih drugih organizacija. U vezi sa navedenim naglasio je da će njegovo nastojanje u strategiji razvoja Agencije biti na nastavku istog puta kao i do sada.

U odnosu na saradnju Skupštine Crne Gore i Agencije, bio je mišljenja da tu postoji jedan kontinuitet, obostrano korektna saradnju, kada su u pitanju zahtjevi Skupštine za dostavljanje informacija i učešće predstavnika Agencije prilikom razmatranja godišnjih planova rada sa finansijskim planovima i izvještaja o radu sa finansijskim izvještajima Agencije. Naveo je da bi bilo korisno razmisliti i o održavanju tematskih sjednica radnih tijela u budućem periodu.

Kandidat Velibor Šaban, obavijestio je Odbor da radi u srednjoj školi „Sergije Stanić“ na poslovima koordinatora za informacione i komunikacione tehnologije (ICT), kao i da je bio saradnik na predmetu Poslovna informatika - Univerzitet Mediteran. Po njegovom mišljenju strategija budućeg razvoja Agencije trebala bi da se bazira na daljoj digitalizaciji signala u cijeloj regiji, zatim poboljšanju širokopojasnog interneta, naročito mobilnog interneta, kojim još uvijek nije pokrivena cijela teritorija Crne Gore, kao i daljem jačanju saradnje sa zemljama regiona.

Što se tiče odnosa sa Evropskom unijom mišljenja je da bi Crna Gora mogla da se priključi strategiji EU odnosno odluci o romingu između svojih članica. Takođe, naglasio je da je vrlo važna zaštita potrošača, i ukazao na primjere da se u ugovorima sitnim slovima u dnu napišu uslovi korišćenja koje korisnik ne zna u određenim trenucima i da to dovodi do nesporazuma između istih i kao primjer naveo problem sa brzinom interneta gdje se navodi da korisnik ima 20Mbit/s, ali da kada padne brzina operatori ukazuju da to nije zagarantovana brzina već gornja granica i da može da varira. Takođe, naveo je i primjer mobilnih operatora koji npr. nude 50 minuta razgovora prema svim mrežama, uključujući i svoju mrežu, i da to ne piše u svim ugovorima. Što se tiče odnosa Skupštine Crne Gore i Agencije mišljenja je da je svaka pomoć u radu Agencije dobrodošla i da treba čuti sve strane kako bi se unaprijedio kvalititet u ovoj oblasti.

Kandidat Predrag Boljević naveo je na razloge koji su ga podstakli da se prijavi na Javni konkurs. Ukazao je da je radio 20 godina kao inženjer za pristupnu komunikacionu mrežu u Crnogorskom telekomu A.D. Podgorica, a potom Agenciji za civilno vazduhoplovstvo, na poslovima koji su vezani za praćenje i implementaciju elektronike i telekomunikacija u vazduhoplovstvu. Takođe, naveo je i da se bavi vještačenjem u oblasti telekomunikacija i da je učesnik u velikom broju značajnih procesa koji su zadnjih godina vođeni, te iskazao mišljenje da je dao kvalitetan doprinos da sud odluči na ispravan način.

U odnosu na strategiju razvoja Agencije, ukazao je da bi kroz Savjet, kao kolektivni organ, nastojao da svoje dugogodišnje iskustvo implementira na najbolji način, u intresu crnogorske ekonomije i populacije. S tim u vezi naveo je da bi nastojao da svojim radom, Crna Gora sa tog tržišta koje čini 10-12% BDP-a, ostvari što više benefita, kako ekonomskih tako i razvoja ljudskog kadra. Naveo je i da u zadnjih nekoliko godina Crna Gora bilježi zabrinjavajući trend tzv. odliva poslova-kadrova i da bi Agencija, kao regulator, trebala o tome povesti računa, jer je veoma opasno ako se navedeni problem ne drži pod kontrolom, s obzirom na činjenicu da je Crna Gora imala prvu digitalnu infrastrukturu još u doba prije privatizacije Telekomu. U

odnosu na regulaciju tržišta, konstatovao je da Agencija mora da pratiti ono što je novo i što se traži na tržištu, i podsjetio da je nekad za svaku uslugu postojao tehnološki razdvojen sistem, dok je danas to jedan sistem – internet, kroz koji se dobijaju i zadovoljavaju sve potrebe u domenu elektronskih komunikacija. Napomenuo je i da se u svijetu vodi veoma velika polemika o očuvanju neutralnosti interneta na šta bi i u Crnoj Gori trebalo obratiti veću pažnju. Takođe, ukazao je da je kroz praksu i dosadašnji rad zaključio da u Crnoj Gori postoji, zakonski, dobra regulacija, ali i da je potrebno značajno unaprijediti implementaciju.

Što se tiče međunarodne saradnje, ukazao je da se ista mora nastaviti, naročito na regionalnom nivou, koja je po prvi put imala za rezultat da van Evropske unije imamo dogovor zemalja za cijene rominga. Naglasio je da Crna Gora kao zemlja koja pristupa EU mora izvršiti potpunu usklađenost pravnog okvira sa onim što zahtijevaju okolnosti

U vezi odnosa Skupštine i Agencije mišljenja je da bi isti mogao biti bolji i da bi Agencija mogla biti kvalitetnije „upotrebljena“ od strane Skupštine, naročito u savjetodavnom dijelu, kada se odlučuje o određenim zakonskim rješenjima koja se tiču domena elektronskog poslovanja i elektronskih komunikacija.

Kandidat Vladan Đukanović, u uvodnom obraćanju dao je kratak pregled svoje biografije i ukazao da će u cilju budućih aktivnosti Agencije, ukoliko bude izabran za člana Savjeta Agencije, staviti na prvo mjesto završetak sistema za nadzor elektronskih komunikacija i radio frekvencija. Podsjetio je da su aktivnosti na tom sistemu počele prije više godina, a međunarodna saradnja povodom istog prije desetak godina, sa izgradnjom i opremanjem regionalnog centra, a potom još tri daljinske kontrole, ali i da je strategijom razvoja toga sistema predviđeno još nekih 6 ili 7 stanica na daljinsko upravljanje, te da se u tome, po njegovom mišljenju, jedan duži period kasni. Istakao je potrebu daljeg razvoja univerzalnog servisa. Takođe, ukazao je da bi u narednom periodu rada Agencije trebalo naročitu pažnju posvetiti tome da brzini interneta, adekvatne budu usluge univerzalnog servisa, koja je u ovom momentu prilično mala, svega 384kb/s. Takođe, od mogućih aktivnosti Agencije, mišljenja je da treba raditi na dodatnom promovisanju korisničkih prava i zaštite korisnika. Ukazao je da, takođe, posebnu pažnju treba posvetiti regulaciji pružanja usluga, imajući u vidu ponude operatora, kako pojedinačnih, tako i određenog paketa usluga.

Što se tiče međunarodne saradnje iskazao je stav da istu treba nastaviti kako je započeta sa EU; biroo evropskih regulatora za telekomunikacije u čijem radu Agencija učestvuje; Međunarodnom unijom za telekomunikacije sa sjedištem u Ženevi i Međunarodnim poštanskim savezom.

U odnosu na saradnju Skupštine Crne Gore, istako je neophodnost poštovanja samostalnosti Agencije kroz istovremeno poštovanje planova Agencije koje usvaja Skupština Crne Gore.

Kandidat Predrag Vujović u svom uvodnom obraćanju dao je detaljno pojašnjenje u vezi pitanja oko ispunjavanja uslova za kandidaturu sa člana Savjeta Agencije, a koje se tiče akademskih referenci i iskazao mišljenje da je Odbor ovu nedoumicu, iskazanu u uvodnom obraćanju predsjednika Odbora, mogao da riješi i prije održavanja konsultativnog saslušanja.

U odnosu na strategiju budućeg razvoja tržišta telekomunikacija, iskazao je mišljenje, da je prvo pitanje koje se postavlja pred kandidatom, kompletan kadrovski sastav Agencije, a i očekivanja građana, da Agencija, kao regulatorno tijelo, bude u potpunosti nezavisno i oslobođeno svih uticaja. Naveo je i da nikad nije bio član neke političke partije niti učestvovao u bilo kakvoj partijskoj aktivnosti. Iskazao je dilemu u pogledu toga kakve su šanse nekog

kandidata koji nije uopšte uključen u bilo kakva politička dešavanja i koji nastoji da poštuje samo struku i međunarodne standarde koji su vezani sa pravnim standardima. Naveo je da bi, kao član Savjeta Agencije, nastojao da se obezbijede novi operatori na tržištu i da će nastojati da Agencija bude regulator na tržištu telekomunikacija, opštih elektronskih komunikacija, koji će obezbijediti primjenu tehnologija u cilju da krajnji potrošač dobije kvalitetnu uslugu. Saopštio je da se prilikom poslednjeg Infofesta koji se održavao u Budvi, kao bitan detalj za izlaganje, sreo sa predstavnikom regulatora Velike Britanije, koji je naveo podatak da se npr. u Londonu za oko 30 eura dobija brzina korisničkog protoka od 150 mb/s. I navedeno uporedio sa situacijom u Crnoj Gori. U odnosu na poštansku djelatnost iskazao je mišljenje da u administrativno-tehničkom smislu, jedan dio poštanskog operatora Pošte CG ne funkcioniše kako treba, npr. način primopredaje pošiljki, ponašanje zaposlenih i primjena međunarodnih standarda, te da postoji dosta anomalija u najvećem poštanskom operatoru u Crnoj Gori. Kad je u pitanju strategija razvoja tržišta, ukazao je i da posebnu pažnju treba obratiti na zaštitu životne sredine, i natjerati operatore da se pridržavaju tehničkih standarda. Takođe, ukazao je, da u Crnoj Gori imamo ponudu optičkih telekomunikacija, ali da to još nije razvijeno na dovoljnom nivou, i da treba podsticati aktivnosti u cilju obezbjeđivanja veće brzine protoka podataka za krajnje korisnike.

Na pitanje koje se odnosi na saradnju sa međunarodnim organizacijama i EU istakao je da je imao prilike da se sretne sa ljudima iz tih organizacija ali da nije imao prilike da bude na konferencijama iz nekih objektivnih razloga ali da je svakako bio u mogućnosti da prati te standarde. U tom pravcu, naglasio je da treba da se redovno organizuje posjeta tim institucijama i da ljudi koji predstavljaju našu državu budu iz struke i bave se pitanjima kao što su planovi raspodjele frekvencija, adresiranje u telekomunikacijama, tehnički standardi po pitanju zračenja odnosno emitovanja elektromagnetnih talasa na okolinu i td. Naglasio je da je, u principu, Agencija regulator koji mora da štiti krajnje potrošače od potencijalnog „bahatog“ ponašanja mobilnih operatera. Takođe, istakao je da to što govori tri jezika predstavlja prednost u odnosu na druge kandidate. Ukazao je i da način prevođenja međunarodnih standarda nije dobar, navodeći da postoje slučajevi da kod standarda koji se odnose na telekomunikacije dolazi do loših odnosno katastrofalnih prevoda, gdje se suština prevoda namjerno ili nenamjerno pogrešno prevodi. Takođe, naglasio je da treba unaprijediti odnos Agencije prema Skupštini, posebno u pogledu kvalitetne analize predloženih zakonskih rješenja.

Kandidat Miodrag Krunić iskazao je mišljenje da strategiju razvoja telekomunikacija treba uskladiti sa strategijama mnogo većih država i telekomunikacionih centara i da treba unaprijediti kontrolu velikih operatora u našoj zemlji, i ukazao na potrebu uvođenja određenih parametara, na osnovu kojih bi se svakodnevno kontrolisao i pratio rad operatora u Crnoj Gori.

Takođe, ukazao je na potrebu unaprjeđenja zaštite interneta, i mogućnost definisanja „paketa“, koji bi morali da sprovedu svi operatori. U vezi sa navedenim ukazao je da npr. ne može malo dijete od 6 godina da pristupa svakom sajtu kao odrasli. S tim u vezi naveo je da bi bilo neophodno donijeti pravilnik koji bi sproveli operatori, na način da svaki uzrast ima određeni paket, sa precizno definisanim opcijama

Što se tiče međunarodne saradnje ocijenio je da Crna Gora mora biti članica međunarodnih organizacija u ovoj oblasti i da je to već definisano.

Konstatovao je da odnos prema Skupštini treba unaprijediti, kako u pogledu kvaliteta tako i kroz kvartalno izvještavanje Skupštine.

Kandidat Dejan Jovanović obavijestio je Odbor o radnoj biografiji i stručnoj spremi u ovoj oblasti i ukazao da je radio u Agenciji kada je ista imala svega desetak ljudi, godinu i po dana na poslovima pomoćnika u Ministarstvu za telekomunikacije i da je u tom periodu zahvaljujući dobrim odnosima sa kolegama iz Srbije, izborio da Crna Gora, iako mala, u ovoj oblasti, dobije status koji zaslužuje, i da je potom kroz Telekom, kroz članstvo u međunarodnoj uniji za telekomunikacije, Crna Gora ozvaničila svoje vlasništvo tim telekomunikacionim resursom.

Iskazao je mišljenje da je za dignitet važno da je član Savjeta Agencije neko ko je nepristrasan, ko je politički neaktivan, otporan na političke uticaje i neko ko ima reference, na koje je ukazao i kroz podnijetu dokumentaciju. Iskazao je mišljenje da je, ono što ga izdvaja u odnose na ostale kandidate, kompleksnost radnog iskustva i naveo da je radio u telekomunikacionim operatorima, Telekomu, Elektroprivredi Crne Gore u dijelu koji se bavi telekomunikacijama, Agenciji, a u poslednjih 10 godina u M-tel-u. S obzirom na navedeno iskustvo, naglasio je da su mu dobro poznati i nedostaci regulatornog okvira, nedostaci operatora i šta treba uraditi u korist operatora a šta u korist korisnika.

U odnosu na strategiju razvoja tržišta, ukazao je da su mala tržišta specifična sa aspekta konkurencije i da se u toj situaciji ne može izvršiti niti postići prava liberalna konkurencija, koliko god da su ta tržišta otvorena, kao i da ne mogu imati veliki broj operatora da bi se oni konkurentno ponašali odnosno idealno konkurentno ponašali. S druge strane, iskazao je mišljenje da na malim tržištima nije čak ni poželjno da se pojavi veliki broj operatora sa aspekta korisnika, koliko god da je taj stav na prvi pogled neadekvatan, jer veliki broj operatora uzrokuje velike troškove poslovanja operatora, ali i ukazao da mali broj operatora uvijek neminovno vodi ka oligopolu, odnosno udruženoj dominantnoj poziciji na tržištu. Takođe, po njegovom mišljenju, problematiku rada Agencije sa aspekta malih tržišta a i sa aspekta njenog djelovanja kao državnog organa u maloj državi, treba praktično sagledati na primjeru Luksemburga i Kipra.

Naglasio je važnost članstva Agencije u međunarodnim tijelima u ovoj oblasti i da izazovi predstoje u procesu pristupanja i članstva u EU.

Što se tiče odnosa Agencije i Skupštine, ukazao je da Skupština treba da donosi odluke na osnovu izvještaja o radu Agencije a i njenih planova i da treba da postoji jasna forma kako se to radi, i iskazao mišljenje da postojeći način izvještavanja koji se ogleda u izvještajima o radu i planovima rada, koji su prilično objektivni prikaz stvari onima koji o njima odlučuju praktično, treba promijeniti na način da planiranje Agencije proizilazi i iz prethodnog izvještaja o radu.

Nakon predstavljanja kandidata, otvorena je rasprava u kojoj su učestvovali poslanici: **Genci Nimanbegu, Vujica Lazović i Predrag Sekulić.**

Poslanik Genci Nimanbegu, ukazao je da je ovo salušanje dokaz da je ono ne samo potrebno nego omogućava da Odbor uvidi da i u ovom krugu, imamo dovoljno kvalitetnih kandidata koji mogu biti izabrani za člana savjeta Agencije za elektorske komunikacije i poštansku djelatnost. Takođe, predložio je da Odbor danas ne glasa, kako bi se ostavilo dovoljno vremena za donošenje što kvalitetnije odluke.

Kandidatima Veliboru Šabanu i Predragu Boljeviću postavio je pitanje, s obzirom da su ukazali na rad operatora, kako vide da mogućnosti za unapređenje kvaliteta usluga i interneta koje pružaju operatori. Kandidatima Predragu Boljeviću i Zoranu Sekuliću postavio je pitanje koje se odnosilo na mogućnost povećanja investiranja i povećanja društvene odgovornosti od strane operatora, sa aspekta nadležnosti Agencije. S tim u vezi napomenuo je da je privatizacija

Telekoma rezultirala time da je u lokalnim zajednicama, kao što je npr. Ulcinj, u momentu privatizacije, bilo 43 zaposlena u Telekomu a danas , nakon privatizacije i protoka određenog vremena, nema zaposlenih u Ulcinju, već postoji T- shop u kojem radi oko pet zaposlenih.

Pitanje za sve kandidate odnosilo se na to da li smatraju da treba privatizovati Poštu Crne Gore, odnosno, šta treba dodatno uraditi da bi se servis poboljšao.

Predsjednik Odbora Vujica Lazović, postavio je pitanje koje se odnosilo na kandidata Dejana Jovanovića u vezi sa postojanjem mogućeg oligopola i šta smatra da bi trebalo u tom dijelu, na nivou nacionalnog regulatora, uraditi, s obzirom da je teško dokazivo da li je nešto oligopol ili nije, ali i da je to nešto što se osjeća.

Ukazao je da je Evropska unija od donošenja tzv. digitalne agende koja je počela 2010. godine, negdje oko 2015. godine, napravila veliku transformaciju zvanu, jedinstveno digitalno tržište, i u tom kontekstu promovisala politike veće zaštite privatnih podataka, promovisala politike veće slobode i protoka digitalne komunikacije unutar tržišta EU i eliminisanje geografskog ograničenja, usklađivanje fiskalne politike u digitalnom svijetu i td. Međutim ono što je posebno značajno, zbog kvaliteta interneta, po njegovom mišljenju, je proces usklađivanja politika i upotrebe frekventnog opsega od 700 mHz od strane mobilnih operatora u pogledu obezbjeđivanja interneta visoke brzine visokog kvaliteta od 100 Mbit/s i nešto što bi trebalo da predstavlja novu „magistralu“ i potpuni konfor u pogledu novih tehnologija prije svega 5G mreže. S tim u vezi svim kandidatima postavio je pitanje šta misle da bi se u Crnoj Gori, u tom pogledu, trebalo uraditi.

Kandidat Predrag Boljević, naveo je da su mu postavljena interesantna pitanja i ukazao da je on kod privatizacije Telekoma uvidio ovo što se danas događa, te da je predlagao jedan sasvim drugačiji model, iskazujući razumijevanje za neophodnost privatnog kapitala, njegovu moć i uticaj na tržištu. Ukazao je i da je Crna Gora, dok je bio jedinstven Telekom, u svakom gradu imala značajan broj zaposlenih sa veoma značajnim primanjima i da danas u tim istim gradovima nema zaposlenih, osim nekoliko ljudi u tzv. shopovima, što po njegovom mišljenju nije opravdano sa aspekta interesa budućnosti razvoja elektronike i telekomunikacija uopšte, u Crnoj Gori. Takođe, naveo je da, po njegovom mišljenju, operatori u Crnoj Gori imaju dosta široku slobodu kada su u pitanju određena zakonska rješenja koja se tiču njihovog rada.

Na pitanje oko uvođenja 5G tehnologije ukazao je da je to interesantan segment što će omogućiti da internet bude servis svih naših potreba i svih naših stremljenja u budućnosti. U vezi sa privatizacijom Pošte CG, bio je mišljenja da to ne treba uraditi, da ne bi imali isti efekat kao kod privatizacije Telekoma.

Kandidat Zoran Sekulić, odgovorio je da je, po njegovom mišljenju, privatizacija Crnogorskog telekoma bila neophodan uslov razvoja tržišta elektronskih komunikacija u Crnoj Gori i da su svi koji su napustili Crnogorski telekom dobili otpremnine. Ono što se zaboravlja od strane svih učesnika ovdje, po njegovom mišljenju, jeste da niko ko je napustio Telekom nije ostao bez posla iz razloga što je, upravo, razvijeno tržište elektronskih komunikacija i njima se pružila prilika da se zaposle kod nekog drugog operatora. Ukazao je i da postoji problem koji je, takođe, veoma izražen i o čemu Agencija vodi računa a to je da je djelatnost elektronskih komunikacija proglašena djelatnošću od javnog interesa, te i da sa tog aspekta treba posmatrati situaciju u ovoj oblasti.

Kada je u pitanju privatizacija Pošte Crne Gore naveo je da u planovima privatizacije koje je utvrdila Vlada Crne Gore, Pošta treba da se privatizuje. Iskazao je mišljenje da

privatizaciju ne treba raditi prije određenih analiza, te da Pošta treba da bude u potpunosti prekvalifikovana u jedan tržišni subjekat, što omogućava i drugim operatorima da po ravnopravnim uslovima učestvuju na tržištu poštanskog saobraćaja. S tim u vezi naveo je da sa aspekta Pošte kao potencijalno privatizovanog subjekta treba insistirati na odredbama Zakona u poštanskoj djelatnosti, koji propisuju obavezu obavljanja univerzalnog poštanskog servisa, koja je do sada bila dodjeljena Pošti Crne Gore Zakonom. Zaključio je da je privatizacija jedan trend kojem se ne možemo oduprijeti, ali ono što se može uraditi, jeste da se navedeno reguliše, da bude u interesu Crne Gore i svih korisnika.

Kandidat Šefkija Murić, ukazao je da je pitanje privatizacije Pošte veoma složeno, te naveo da je u ovoj oblasti potrebno podići nivo kvaliteta usluga a možda uvesti i neke nove usluge, s obzirom na ekonomski aspekt poslovanja. Da li privatizovati Poštu ili ne, u ovom momentu, ukazao je da ne bi mogao dati svoj sud. Podsjetio je i da je nekad postojala poštanska štedionica, da su sad to preuzele banke, i da u tom segmentu ima prostora za unapređenje i nove servise i usluge.

U daljem odgovoru, ukazao je da je primjetio da kad se analizira pristup internetu na nivou Crne Gore, najviše ima onih korisnika koji primaju internet i da se više ne radi samo o brzini koja treba svakom građaninu, već je isto postalo potreba, te da je neophodno imati brzinu veću od 34 mb/s u 2018. godini i povećati broj korisnika sa brzinom od 100 mb/s. Na pitanje kako „natjerati“ operatore da obezbijede veće brzine protoka podataka, ukazao je da isti sigurno gube tržište ako ne rade na usavršavanju svojih mreža.

Kandidat Velibor Šaban, podsjetio je da je govorio o zaštiti potrošača i o jasnoći ugovora koji svaki mobilni operator i operator koji pruža usluge mobilne telefonije ili interneta treba da predoči potrošaču, te da bi se i u dijelu poštovanja ugovora, odnosno, njihove jasnoće, mogla obezbijediti kvalitetnija usluga za potrošača i u dijelu brzine interneta.

Što se tiče privatizacije Pošte Crne Gore naveo je da je, za sada dok Pošta donosi neki profit i postoji mogućnost unapređenja usluga, protiv. Iskazao je očekivanje da će operatori koristiti i 5G mreže, ali sa određenim zakašnjenjem u odnosu na razvijene zemlje.

Kandidat Vladan Đukanović, naveo je da treba praviti razliku između državnog vlasništva i državnog upravljanja i da ako je država loš upravljач to ne znači da treba da proda svoje vlasništvo.

Što se tiče valorizacije opsega od 700 mHz naveo je da je to stvar koja ide sama od sebe na svjetskom nivou i da to moramo pratiti. Četvrta generacija 4G je sada trend a doći će trend i 5G. Ukazao je da za početak taj frekventni opseg treba prepoznati planom namjene radio frekvencije, što nije urađeno i da to treba uraditi kao što je urađeno sa opsegom od 900 mHz, koji je prošle godine oslobođen, objavljen na javnom konkursu i ustupljen operatorima za njihove potrebe.

Kandidat Miodrag Krnić, bio je mišljenja da ne treba privatizati Poštu CG, ali da je neophodno uvođenje konkurencije u ovoj oblasti. Što se tiče opsega od 700mHz, naveo je da je to neophodno realizovati, čime bi se, između ostalog, obezbijedila bolja pokrivenost.

Kandidat Predrag Vujović, saopštio je da Poštu Crne Gore ne treba privatizovati ali i ukazao da je, po njegovom mišljenju, neophodna kompletna izmjena kadrovske strukture, kao i jasno definisanje odgovornosti za ono što se radi.

U pogledu zaštite privatnih podataka kod telekomunikacionih operatora ukazao je da je to osjetljivo i teško pitanje zato što, postoji potencijalna mogućnost, da telekomunikacioni operateri mogu da zloupotrebljavju te podatke i s tim u vezi bio mišljenja da ovaj segment treba zaštititi striktnom regulativom u pogledu upravljanja tim podacima. Oko opsega od 700 mHz, naveo je da je to više tehničko pitanje i da to treba raditi u skladu sa međunarodnom regulativom. U vezi sa uvođenjem novih tehnologija u Crnoj Gori iskazao je mišljenje da je ekonomski isplativija mobilna telefonija, zato što se bez prevelikih ulaganja pokriva veliki prostor. Međutim, kao kablovski inženjer, naveo je da se putem tehnologija preko kabla obezbjeđuje zaštićeniji signal, omogućavaju velike brzine prenosa i dr, te naveo da se zalaže za uveđenje optike do kuće. Na kraju, ukazao je da je neophodno da operatori poštuju ono što kroz svoje proizvode nude, i da se na taj nači obezbijedi kvalitetna usluga i u krajnjem zaštita potrošača.

Kandidat Dejan Jovanović, u vezi postavljenog pitanja za oligopol koji po njegovom mišljenju treba shvatiti kao neminovnost jer tržište sa određenim brojem konkurenata vremenom gubi intenzivnu konkurenciju i prelazi u oligopol. To u principu ne mora da bude neka loša strana na tržištu ali u svakom slučaju treba sprječavati zloupotrebe monopolskog položaja, negativne efekte koji proističu iz oligopola, odnosno čak i u stanju oligopola, po njegovom mišljenju, regulator treba na neki način da pospješuje konkurenciju i tih operatora koji su ustalili svoju konkurenciju na tržištu. Naveo je da postoje tačno poznate metode kako se to radi odnosno kako se radi protiv onih mjera koje preduzimaju operatori da bi koristili smanjenje konkurencije na tržištu i da je jedna od tih mjera „tjeranje“ operatora da imaju jasnu cjenovnu politiku odnosno da prave pregledne cjenovnike i pregledne pakete u pogledu usluga iz kojih se jasno mogu povući paralele sličnih usluga operatora i na taj način pospješiti cjenovna konkurencija. Druga mjera je destimulisanje vezanja usluga tzv. bundling, koji, takođe, kamuflira cjenovnu politiku operatora, i da pogotovo, po njegovom mišljenju, ono protiv čega se treba boriti je vezanje usluga u kojima postoji neka tržišna dominacija na koju Agencija ne može imati uticaj. S tim u vezi bio je mišljenja da Agencija treba da pospješi i razvoj malih operatora, što sada nije slučaj. Takođe, ukazao je i da je sa aspekta borbe protiv monopolskog ponašanja na tržištu, ključna uloga Agencije za zaštitu konkurencije koja, po njegovom mišljenju, nema dovoljno kapaciteta za nadzor u ovoj oblasti.

Poslanik Predrag Sekulić, osvrnuo se na pitanje koje je postavio poslanik Lazović za radio frekventni opseg od 700 mHz i postavio pitanje, ako neko od kandidata ima saznanja o tome, da li je taj opseg u ovom trenutku slobodan, recimo kad bi se pojavio neki opator da traži taj dodatni radio frekventni opseg da li bi mogli da mu izađemo u susret.

Kandidat Zoran Sekulić, odgovorio je da je Zakonom o elektronskim komunikacijama u potpunosti uređen režim korišćenja radio frekvenckijskih opsega. Zapravo planovi korišćenja odnosno namjene radio frekvencijskih opsega donose se od strane Vlade i oni su u potpunosti usaglašeni sa planovima međunarodne unije za telekomunikacije. Na osnovu tih planova donose se planovi raspodjele odnosno frekvencijski opsezi su slobodni i u suštini Agencija ne treba da razmišlja da li te frekvencije treba dati nekome ko je zainteresovan. Ona to mora u slučaju zainteresovanosti da učini i to na sljedeći način: ako nema interesenata ona nakon primarnog interesovanja nekog od potencijalnih korisnika snima tržište i ako ima još interesenata onda je obavezna da raspiše tender i u aukcijskoj proceduri onome ko nudi bolje uslove ustupa frekvenciju na korišćenje.

Predsjednik Odbora, Vujica Lazović, na kraju održanog konsultativnog saslušanja zahvalio se kandidatima na datim odgovorima i učešću na sjednici Odbora.

Dogovoreno je da Odbor na jednoj od narednih sjednica, imajući u vidu podnijetu dokumentaciju i održano konsultativno saslušanje, a u susret sjednici Skupštine, nakon sprovedene procedure glasanja, u skladu sa Poslovnikom, utvrdi predloge odluka o imenovanju dva člana Savjeta Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i dostavi ih Skupštini na dalji postupak.

* * *

Sjednica je završena u 13:35 časova.

* * *

Broj: 00-63-07/17-

SEKRETAR SEKRETARIJATA ODBORA
Demir Mujević, s.r.

PREDSJEDNIK ODBORA
Prof. dr Vujica Lazović, s.r.